

povsem drugo vprašanje. Nikoli namreč ne smemo pozabiti na preprosto dejstvo, da sta vsebina in oblika kulturne participacije prebivalstva pogojena s splošnim načinom življenja in dela. Dokler bo vrednost našega življenja odvisna od materialnega pridobitništva in upravljanja tega pridobitništva, bo kultura z vsemi svojimi oblikami le nepotreben in nadležen pastorek sedanje družbe in njene organizacije.

scd

O SLOVARJU, NAGRADI IN KRITIKI

O dejavnosti Slovenske akademije znanosti in umetnosti naša javnost prav malo ve. Zdi se, da ta dejavnost ni kdo ve kako velika. Ali je v tem videti posledico pomanjkanja finančnih sredstev ali pa posledico duhovnega ustroja naše Akademije, je vprašanje, ki ga bo morala kritična misel kaj kmalu rešiti, zlasti pa takrat, ko se bo odločala, kakšno SAZU želimo in kakšne ne. Nedavno je bila deležna ena izmed sicer redkih edicij SAZU velike Kidričeve nagrade za znanost. To je prvi (!) zvezek Slovarja slovenskega knjižnega jezika. Če v tem priznanju vidimo (ali naj vidimo) znanstvenokritično vrednotenje, potem moramo ugotoviti, da je odločitev upravnega odbora Kidričevega sklada o podelitvi nagrade tako rekoč *prva* javna kritična ocena Slovarja. Doslej namreč še ni bil objavljen noben in nikakršen kritičen pretres Slovarja, dasiravno se v literarnih in literarno-kritičnih krogih vztrajno ponavlja ugotovitev, da je Slovar hudo pomanjkljiv, metodološko in znanstveno močno zastarel, nefunkcionalen (dolga doba izhajanja) itd. Kaj je tedaj s Slovarjem? Ali v zasebnih pogovorih o Slovarju obrekujejo njegove sestavljalce? Zakaj še ni izšla nikakršna kritika Slovarja? Spet smo tedaj prič

paradoksalne situacije: veliko Kidričevo priznanje naj nadomesti resničen kritičen pretres in znanstveno vrednotenje. Kje je tedaj resnica? Zakaj naša znanstveno kritična misel ne pove svojega strokovnega mnenja? Ali je potemtakem Kidričeva nagrada vnaprejšnje onemogočanje kakršnegakoli dvoma o Slovarju? Ali je visoko priznanje rokavica, vržena v obraz tistim jezikoslovcem in slovarskim strokovnjakom, ki se drznejo zasebniško dvomiti o delu sestavljalcev Slovarja? Na to — in na mnoga druga — vprašanja bomo verjetno dolgo čakali odgovora. V soglasju z našimi duhovnimi navadami (oportunizmom) pa se bomo sprijaznili s svečanostjo v dvorani izvršnega sveta in z zasebniškimi ugovori Slovarju. Saj nam je vseeno, kaj je resnica in kaj ni. Tak odnos do avtorjev Slovarja in tak odnos do uporabnikov Slovarja je seveda dokaz temeljne duhovne in kritične nemoči v sodobni slovenski znanosti. Zato namen teh vrstic ni spodbijati vrednosti sedanjega slovarskega dejanja niti spodbijati vrednosti ugovorov in kritičnih pomislekov proti Slovarju, marveč želijo te vrstice samo opozoriti, kako veliko stopnjo duhovne in kritične invalidnosti smo že dosegli.

scd

CHABAN-DELMAS PRI NAS

Ondan je obiskal Slovenijo francoski ministrski predsednik Chaban-Delmas. V novinarskem poročilu smo brali, da so se sprejema na Bledu udeležili »predstavniki javnega, gospodarskega in kulturnega življenja«. Če odštejemo šramelske godbenike, ki so med večerjo igrali razigranim politikom Alpenmusik (med kosmopolitskonacionalnim jedilnikom in alpsko muziko, je bilo seveda rahlo neskladje), je bila pripuščena k ogledovanju živega in pravega Chaban-Delmasa kaj maloštevilna skupinica kulturnih delavcev. Nihče nima nič proti temu, da se politiki sestajajo in

obiskujejo. Kar moti, je to, da poskušajo gostitelji garnirati svoje kulinarično-politične razgovore s predstavniki kulturnega življenja. Kar zadeva participacijo kulturnih delavcev v politično-rutinsko-manifestativnih srečanjih, bi kazalo razmisliti o naslednjem: če že vabimo na sprejeme kulturne delavce kot dekorativno kuliso ali pa kot zastopnike slovenske kulturne Potemkinove vasi, potem bi bilo bolj pametno, če bi ustanovili posebno službo in poklic — »kulturni delavec, ki deluje na sprejemih«. S tovrstno službo bi namreč kaj kmalu dosegli harmonijo med politiko in kulturo, sčasoma pa tudi izredno strokovno usposobljenost, saj bi se »kulturni delavec, ki deluje na sprejemih« lahko kvalificiral do popolnosti šarmantnega kulturnega kozerja in diplomata. Če pa želimo na sprejemih predstaviti resnične zastopnike duhovne kulture naroda in družbe, potem je kajpak jasno, da sedanji protokolarno-institucionalno-zaupniški sistem ne ustreza več. To pomeni, da kulturni

delavci ne morejo biti nikakršen dekorativni privesek k politični in gospodarski substanci, ki se pogovarja s svojimi gosti o usodi sveta. Vedeti namreč moramo, da ustvarjalci kulture s svojo navzočnostjo lahko posredujejo političnodržavnim srečanjem novo, duhovno razsežnost. To pomeni nadalje, da ustvarjalci kulture zaradi svojega znanja tujih jezikov in zaradi svoje duhovne vrednosti lahko prispevajo k temu, da se rutinski državniški razgovori zaobrnejo k vsebinskim problemom in duhovni konfrontaciji. In končno, duhovni ustvarjalci bi bili zaradi odpiranja kulturnih, umetniških in miselnih razsežnosti v stikih med narodi sposobni preseči diplomatsko manipulacijo z odnosi med državami. Vsekakor bi bilo koristno opustiti sedanjo kulturniško reprezentanco, kakršna je protokolarno v navadi sedaj, kajti s svojo trenutno funkcijo ni prav daleč od nekdanje institucije dvornih poetov in filozofov...

scd